

Els jocs de la il·lusió: la integració del disminuït psíquic a través de l'esport i del moviment Special Olympics

Cristina Miguel Huguet

Josep Maria Raduà i Serra

El Centre d'Estudis Olímpics (CEO-UAB) publica treballs amb l'objectiu de facilitar el debat científic. La inclusió d'aquest text no limita una futura publicació per part de l'autor, que conserva la totalitat dels seus drets. Queda terminantment prohibida la reproducció, total o parcial, d'aquesta publicació sense el consentiment previ del seu autor.

Aquest treball es va realitzar per a l'assignatura "Olimpisme, Esport i Societat" durant el curs 1996-97.

Ref. WP075

Per fer referència a aquest document, podeu utilitzar la següent referència:

Miguel Huguet, C.; Raduà i Serra, J.M. (1997): Els jocs de la il·lusió : la integració del disminuït psíquic a través de l'esport i del moviment Special Olympics [article en línia]. Barcelona: Centre d'Estudis Olímpics UAB. [Consultat: dd/mm/yy] <http://olympicstudies.uab.es/pdf/wp075_cat.pdf>

[Data de publicació: 1997]

*Hem après a volar com els ocells,
a nedar com els peixos; però no hem après
el senzill art de conviure com a germans.*

MARTIN LUTHER KING

SUMARI:

0. Introducció
1. La disminució psíquica
2. Programes esportius per a minusvàlids psíquics
 - 2.1. Filosofia i objectius
 - 2.2. Finalitat i beneficis
3. Special olympics internacional
 - 3.1. Què és Special Olympics?
 - 3.2. Esdeveniments importants
 - 3.3. Els voluntaris
4. Special Olympics Espanya
5. ACELL: Associació Catalana d'Esports i Lleure
6. La mascota Carlota: símbol de constància i esforç
7. Jocs Special Olympics Reus'96
8. Conclusions
9. Bibliografia i fonts

0. Introducció

A través dels Jocs Special Olympics de Reus intentem apropar-nos a la realitat del disminuïts psíquic, coneixent el món d'aquestes persones, els seus problemes concrets i la importància de l'esport per ajudar-los a integrar-se. Abans d'endinsar-nos en el significat d'un moviment com el d'Special Olympics és necessari també establir quins són els trets més comuns que caracteritzen un col·lectiu sovint infravalorat. Per això hem considerat oportú fer una mena de bloc introductori que serveixi per saber alguna cosa més sobre el món dels discapacitats, alhora que donar una visió que deixi de banda els tòpics que envolten aquest tema: els disminuïts psíquics també poden fer esport. La pràctica esportiva és bona per a tothom, però més pels afectats per algun tipus de retard mental, ja que apart de ser una eina de millora de la salut també és la clau que els hi permet un reconeixement social.

Per aquest reconeixement social, és molt important la tasca realitzada pel moviment Special Olympics, un moviment internacionalista i que a l'Estat espanyol compta amb una organització estatal que vertebrà les diferents delegacions a cada comunitat autònoma. En el cas de Catalunya, hi trobem l'Associació Catalana d'Esports i Lleure (ACELL) que s'encarrega de l'organització d'activitats en el territori català.

Com qualsevol institució, Special Olympics es regeix per una filosofia rectora, uns objectius i una missió específica, principis que proporcionem en aquest estudi. Un dels elements més representatius del moviment Special Olympics a nivell estatal és la seva mascota: la tortuga Carlota. Ella és l'exemplificació de la filosofia de l'organització i representa l'afany de superació que caracteritza aquests Jocs.

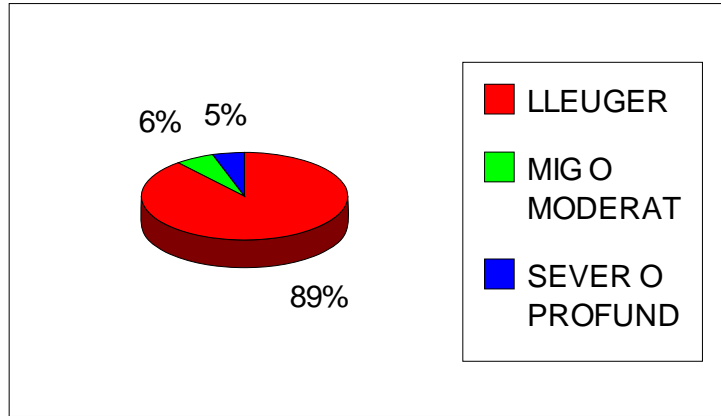
Un viu exemple de tot això han estat els darrers Jocs Special Olympics de Catalunya, que l'any 1996 van arribar a la seva cinquena edició a la ciutat de Reus. En el cas d'aquesta capital ens centrarem en conèixer l'organització, la importància del voluntariat per dur-los a terme, el paper que hi juguen els mass media, i sobretot, la forma com una ciutat es va bolcar en un esdeveniment tan "especial".

1. La disminució psíquica

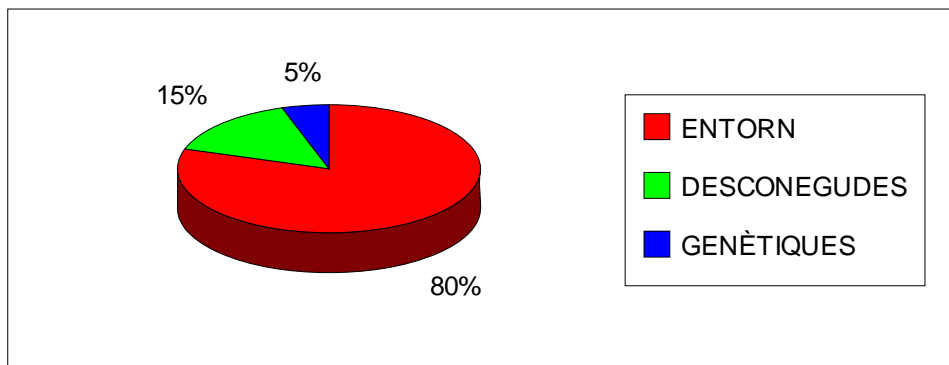
"Retard mental es refereix a limitacions substancials del funcionament intel·lectual significativament sota la mitjana, que es presenta juntament amb limitacions relacionades amb dues o més de les àrees següents: comunicació, cura de sí mateix, vida de la llar, habilitats socials, ús dels recursos comunitaris, autodirecció, salut i seguretat, habilitats acadèmiques funcionals, lleure i treball. El retard mental es manifesta abans dels 18 anys". (*American Association on Mental Retardation*, 1992).

El retard mental no és una malaltia i, per tant, no s'ha de confondre amb les malalties mentals. La gent amb deficiència mental té la capacitat d'aprenentatge més lenta i limitada i els nens amb retard es converteixen en adults amb retard: no continuen sent "nens" eternament.

Nivells de Retard Mental

Causas del Retard Mental

Tipus de disminució

Classificació i nivells	Q.I	Proporció de casos	MADURESA i DESENVOLUPAMENT (Edat Pre-escolar 0-5)	EDUCACIÓ I ENTRENAMENT (Edat escolar 6-20)
LLEUGER (educable)	52-68	89%	Pot desenvolupar habilitats socials i de comunicació. Retard mínim en les àrees sensomotors. Sovint no s'aprecia diferència fins una edat superior.	Pot aprendre habilitats activitats fins al nivell de 6è de primària. Pot ser orientat vers la seva adaptació social.
MIG o MODERAT (entrenable)	36-52	6%	Pot parlar o aprendre a comunicar-se. Insuficient capacitat de desenvolupament social; desenvolupament motor mitjà; pot aprofitar l'entrenament d'autoajuda i pot ser dirigit amb una supervisió moderada.	Pot beneficiar-se de l'entrenament en habilitats socials i laborals. La seva capacitat per aprendre no li permet a un nivell d'escolaritat major al corresponent al 2on grau de primària. També pot aprendre a viatjar sol en llocs que li siguin familiars.
SEVER	20-36	3'90%	Pobre desenvolupament motor; mínim desenvolupament del llenguatge; generalment inhàbil per entrenar-se en ajuda personal i pobre o cap habilitat per la comunicació.	Pot parlar o ajudar a comunicar-se; pot entrenar-se en hàbits d'higiene i beneficiar-se en entrenament sistemàtic d'hàbits.
PROFUND	20	1'50%	Retard intens: capacitat mínima per funcionar en àrees sensomotors i amb necessitat de cura infermera.	Algun desenvolupament motor, no respon a l'entrenament personal o reacciona favorablement de forma limitada.

2. Programes esportius per a minusvàlids psíquics

2.1. Filosofia i objectius

La filosofia i els objectius dels programes esportius per a minusvàlids psíquics no és diferent a l'emprada per qualsevol programa esportiu d'altres grups. Es basa en el principi que tota persona té unes necessitats i uns desitjos bàsics per al creixement físic, mental, social i emocional.

Els minusvàlids psíquics només són diferents en l'expressió de les seves necessitats i interessos. Les veritables diferències es troben, no en les persones, sinó en la qualitat i disponibilitat de les oportunitats. Els minusvàlids psíquics estan freqüentment sobreprotegits; es decideix per ells, quan podrien fer-ho per sí mateixos. Han tingut poques oportunitats de satisfer les seves necessitats. La vida s'adapta i respon a reptes. Si aquestes oportunitats estan limitades, els seus resultats també seran limitats. El desenvolupament saludable pot ser augmentat a base de provar diverses possibilitats i pel descobriment de les pròpies capacitats. Això infon confiança en un mateix i el valor necessari per afrontar aquests nous reptes. Els programes esportius poden proporcionar una abundància d'oportunitats per aquests nous reptes.

Les metes dels programes esportius han de ser dirigides cap a les dots personals de cada participant. Es pot redirigir l'atenció de les limitacions de cada participant cap al desenvolupament de característiques com la iniciativa, el lideratge, l'autodomini i la cooperació; i a qualitats com l'agilitat, flexibilitat, coordinació, diligència i resistència. Aquestes qualitats infonen confiança en un mateix, mitjançant el coneixement de les capacitats pròpies. Amb la finalitat d'assegurar aquests resultats, el programa s'ha de desenvolupar entorn a quatre objectius bàsics:

- salut i bona forma física
- nivells progressius d'èxit
- els èxits socials
- els premis

A) La salut i la bona forma física

La bona forma física és un dels principals ingredients del programa esportiu; i és especialment important per a una persona amb deficiència. El desenvolupament i manteniment d'un cos fort i sa permet una avaluació més realista de la capacitat que té una persona per exercir activitats físiques. Els minusvàlids psíquics tenen tendència a pesar massa i a estar en baixa forma, no per la seva deficiència, sinó a causa de la manca d'exercici i per la creença que ells no estan físicament capacitats per poder participar. La mala condició física i la poca resistència freqüentment contribueixen a la incapacitació d'una persona per dur a terme un esport; i això no ha de ser confós amb la capacitat mental.

Això no implica que la bona forma sigui una cura per la deficiència mental, però molta gent pot confirmar el fet que la participació en els programes esportius ha millorat el quocient intel·lectual d'alguns minusvàlids

psíquics. No obstant, l'activitat física no genera un procés d'autoreforma i renovació pròpia; encara que pot millorar el nivell d'intel·ligència personal, un bon programa d'exercici millorarà la capacitat funcional d'una persona amb deficiència mental. En conseqüència, és més fàcil aconseguir els objectius en altres aspectes de la vida.

B) Nivells de progressió d'èxit

Les persones amb deficiències mentals han de gaudir de les mateixes oportunitats que qualsevol altra persona. Els pares, en ocasions, han dissuadit els seus fills de participar en activitats físiques i esports, per la por al fracàs addicional, la decepció i la crítica. En conseqüència, estan negant als seus fills les oportunitats per descobrir les seves pròpies capacitats i experimentar la pròpia satisfacció que acompanya aquestes fites. Això no vol dir que la sensibilitat cap al fracàs i el ridícul hagi de ser oblidada. Simplement, les oportunitats no han de limitar-se, sinó que han d'inspirar una planificació i supervisió acurades.

Les metes són importants en qualsevol procés d'aprenentatge. Un programa esportiu pot ser una manera divertida d'aprendre el significat d'imposar metes i gaudir dels beneficis d'aconseguir els resultats desitjats.

Els participants que són minusvàlids psíquics aprenen més ràpidament de les demostracions repetides que de la instrucció verbal; i es poden aprendre noves tècniques, més fàcilment, si es basen en les ja conegudes prèviament. La paciència és el secret de l'èxit.

Aquests nivells progressius d'assoliment infonen la confiança i els estímuls que una persona amb deficiència mental necessita per explorar noves ambicions. Mitjançant aquesta progressió, un participant arriba a motivar-se a l'entendre que realment pot aconseguir la seva meta.

L'èxit sol es pot mesurar per les metes que hom espera assolir. Establint i obtenint les metes marcades, donem sentit i finalitat a la vida. Reconeixent el potencial que està sense desenvolupar en les persones amb minusvalidesa psíquica, es pot ajudar a obtenir les tècniques amb les quals tenir èxit i, fins i tot, destacar.

C) Els èxits socials

Igual que els altres, la persona minusvàlida té una necessitat forta de ser acceptada pels seus companys i els programes esportius proporcionen un bon marc per aquesta integració social. Els participants es reuneixen normalment per a la preparació i aprenen i desenvolupen les seves habilitats esportives. Com a membre d'un equip, les frustracions i els fracassos, l'excitació i els assoliments, són compartits i es fan noves amistats. Cada persona aprèn la importància que té en l'equip i té la satisfacció de formar part d'ell.

Com que l'acceptació social és tan important, un dels objectius del programa esportiu és desenvolupar la conducta desitjable a través d'actituds com l'autocontrol, la cortesia, la lleialtat, la consideració cap als altres, el respecte i la cooperació. Aquestes característiques promociónen l'esportivitat i una relació més harmònica amb els amics. L'èxit social també s'aprèn, així que com més oportunitats per a la interacció hi hagi, més gran serà la capacitat per poder aconseguir-lo.

D) Els premis

Durant generacions els discapacitats mentals han estat deixats de banda, fins i tot refusats, o amagats per tal d'ésser oblidats. Els seus talents, amor i desitjos quedaven sense descobrir.

Tothom necessita un reforç d'una manera o una altra, i la majoria de la gent ho rep a diari. La necessitat de reconeixement per a les persones amb deficiència mental és crucial, doncs n'han rebut molt poc. Quan fan quelcom millor del que mai ho han fet, cal elogiar-los. L'amabilitat i el reconeixement els animaran a esforçar-se més i a renunciar menys.

Les recompenses poden donar-se de diverses maneres i totes són igual d'eficaces. Per exemple una abraçada, una cinta, una medalla i, fins i tot, un somriure càlid, fan que un es senti bé amb ell mateix.

La il·lusió de córrer en una pista i escoltar el clamor de la multitud o donar el gol que guanya el partit, o encistellar la pilota, són victòries que només s'experimenten mitjançant els esports. Una altra forma de recompensa que s'obté a través dels esports, es valorada tant per l'atleta com per la família.

En conclusió, la filosofia i les metes són simples. Segueixen la teoria que tothom té unes necessitats humanes bàsiques, de creixement físic, emocional i social, que poden ser cobertes mitjançant la participació en esports. El repte es troba en assumir el compromís de proporcionar oportunitats per tothom, sense restriccions.

2.2. Finalitat i beneficis

La pràctica esportiva per part del minusvàlid psíquic s'ha de valorar no només com un vehicle de les pures tècniques de l'esport. La realització esportiva per part d'aquestes persones és valora com un mitjà d'adquisició de normes i pautes esportives amb aplicació en les seves conductes, i per l'enriquiment i educació de la seva estima personal.

A nivell de la pràctica esportiva, el minusvàlid psíquic ha de considerar-se capaç de realitzar qualsevol tipus d'activitat reglada, tenint sempre present que la seva capacitat de rendiment físic vindrà moderada pel grau de deficiència que afecti l'individu.

Les exigències pedagògiques poden suposar un alt grau de frustració quan l'atleta no aconsegueix el nivell necessari; per tant, l'acumulació de situacions frustrants poden arribar a desencadenar un desequilibri important en l'individu, provocant canvis de caràcter que agreugin encara més la possible deficiència i pot arribar a presentar un cas de bloqueig.

A través del moviment l'esportista té la possibilitat de buscar l'equilibri esperat, pot intentar aconseguir aquesta necessitat interior de sentir-se bé, i aquest sentir-se bé pot arribar a través de l'autoafirmació física, en la qual la persona es sent capaç de realitzar activitats i moviments.

Finalitat de l'esport per als minusvàlids psíquics

L'activitat corporal i el moviment condueixen a la millora de la condició física de l'individu, però només quan aquestes activitats estan delimitades i reglades per normes és quan comença l'esport.

Evidentment, en el cas dels minusvàlids psíquics, sotmetre's a un determinat nombre de regles en l'activitat esportiva suposa un cert rebuig, per tant, és primordial l'adquisició de normes esportives, on la sociabilitat de l'individu hi juga un paper fonamental per l'acceptació plena de la convivència amb uns companys, gràcies als quals poden aconseguir la meta proposada.

L'entrada dels reforços negatius (per exemple sancions arbitrals) en un món on la pedagogia basa les seves accions en el reforç positiu, i quan el reforç negatiu s'efectua a nivell col·lectiu, s'ha d'entendre com a conseqüència de l'acceptació de les normes per part de la persona.

En l'esport, l'atleta adquireix normes i pautes de comportament, així com el respecte als companys, als jugadors de l'equip contrari i a l'àrbitre, mantenint en tot moment un estret contacte amb l'entrenador.

Beneficis de la pràctica esportiva

En la competició, on l'individu, a més de conèixer les regles, les accepta i les respecta, l'aplicació de la normativa està basada en les normes federatives que regeixen cadascun dels esports, actuant com si es tractés d'una competició oficial, apropant així els minusvàlids psíquics a la normalització i demostrant que la seva integració social no és només desitjable, sinó possible sempre que es tinguin el recolzament necessari d'entitats i persones que creuen fermament en això i puguin oferir-los alguna oportunitat per demostrar el que s'està fent a través de l'esport.

Com es pot veure, són diversos els factors que han contribuït a la incorporació dels minusvàlids psíquics a l'esport: En primer lloc, l'esport ha arribat a ser acceptat per la societat moderna com un dels mitjans més populars d'esbarjo. En segon lloc, constitueix la forma més natural d'exercici curatiu i s'utilitza amb gran èxit com a complement dels mètodes tradicionals. És molt valuós per restaurar la força, la resistència, la coordinació i millorar la funció cardiorespiratòria. Milers d'individus, amb importants deficiències de tot tipus (paraplègics, invidents, sords, psíquics, amputats...) estan participant oficialment en competicions esportives: campionats europeus o del món, olimpíades, etc.

L'esport contraresta el desenvolupament de les activitats psicològiques anormals i antisocials que solen presentar-se amb regularitat. Quan s'estableix contacte amb el món que l'envolta, es facilita i s'accelera la integració de la comunitat.

L'esport és una escola de convivència i, en determinades modalitats com poden ser la natació, el tennis taula i el tir amb arc, poden competir els disminuïts amb els no discapacitats sense cap mena de problema. Els esports d'associació desenvolupen hàbits de participació comú en les tasques.

Integració social a través de les activitats esportives

Tots sabem que la pràctica d'un esport és sana, constitueix un complement en l'educació. Per al minusvàlid psíquic, a més a més, està destinada a afavorir la integració òptima, que li permeti realitzar una vida normal. L'activitat física li serveix al disminuït mental per:

A) Disminuir les diferències amb l'entorn social, aconseguint a través de l'exercici físic una millor adaptació a la seva deficiència.

B) L'esport és la forma més natural de fisioteràpia i de rehabilitació. A més, s'ha pogut comprovar en nombroses activitats que l'esport realitzat pel minusvàlid psíquic, quan està ben practicat, aconsegueix desenvolupar:

- l'autodisciplina
- l'autorespecte
- l'esperit combatiu
- l'afany de superació
- el perfeccionament físic
- sentir-se important

Troben tres fases en la integració social del discapacitat mental:

1. Fase Educativa o Terapèutica: segons la minusvalidesa patida, l'activitat motriu serà utilitzada amb finalitats educatives o reeducatives.

La motricitat permet així l'associació de coneixement, l'acció i motivació, i afavoreix el saber fer, desenvolupa els hàbits socials (vestir-se, menjar, higiene personal...) que li són necessaris per la integració familiar i social.

2. Fase d'Activitat Física Adaptada: gràcies a una metodologia especial, un material adaptat... un minusvàlid psíquic ha de poder practicar una activitat esportiva motivant, mitjançant les estructures emocionals, mentals i motrius.

3. Fase de Competició i Integració: en certs casos, l'activitat pot ser practicada juntament amb les *persones normals*, sense necessitat de modificacions en el seu desenvolupament.

Activitats esportives per a minusvàlids psíquics

ESPORTS PER A MINUSVÀLIDS PSÍQUICS

Dins de l'àmbit esportiu, el minusvàlid psíquic està plenament capacitat per a practicar qualsevol modalitat esportiva. Les limitacions dels esportistes amb limitacions psíquiques venen donades per la restricció en l'aplicació de les normes que regeixen els diferents esports, i no per la seva pràctica en si mateixa. Per donar una idea dels esports que avui en dia practiquen les persones discapacitades psíquiques, enumerarem els més practicats, dividint-los en categories, depenent del nivell motor del practicant.

CATEGORIES DE LA PRÀCTICA ESPORTIVA

Evidentment, no tots els minusvàlids psíquics tenen les mateixes característiques a nivell motor, per la

qual cosa, i per tal que les activitats tinguin una certa homogeneïtat, s'ha fet la següent divisió per categories:

- *Esport de competició*
És el nivell més alt de joc, on els participants s'adaptaran a les normes federatives que regeixen el corresponent esport, acceptant-les en la seva totalitat. En algunes modalitats esportives, els registres i les marques obtingudes s'acosten molt a les dels esportistes no discapacitats, donant-nos a entendre que, a través d'un entrenament continuat i ben dirigit, es poden arribar a aconseguir grans resultats.
- *Esport adaptat*
Aquesta categoria està dirigida a aquelles persones minusvàlides psíquiques amb certs problemes, tant a nivell de comprensió com físic.
L'esport s'adapta segons les necessitats dels seus practicants, mantenint sempre l'esperit de l'esport, aplicant tan sols aquelles regles fonamentals.
- *Esport lúdic*
Aquest tipus d'esport està dirigit a aquelles persones minusvàlides psíquiques que, per qualsevol alteració tant mental com motriu, es troben profundament limitades i el nivell de comprensió i assimilació impedeix arribar a conèixer les regles o les normes. La pràctica de l'esport està destinada a aconseguir l'objectiu final de l'activitat (encistellar, fer el gol, arribar a la meta...), sense una imposició de regles que limitin el desenvolupament de l'activitat.
- *Esport terapèutic*
És aquell tipus d'esport a través del qual s'obtindrà, a més del benefici implícit en la pròpia pràctica esportiva, una millora sobre aquelles minusvalideses que necessiten experimentar una millora en la seva funció, mitjançant activitats específiques.

3. Special Olympics International

3.1. Què és Special Olympics?

Olimpíades Especials és un programa internacional que ofereix entrenament i competicions esportives a nens i adults amb deficiència mental, durant tot l'any.

OLIMPIÁDES ESPECIALS va començar l'any 1968, quan Eunice Kennedy Shriver va organitzar els primers Jocs Internacionals d'Olimpíades Especials a Soldier Field, Chicago, Illinois. El concepte en sí va néixer a principis de la dècada dels seixanta quan la Sra. Shriver va iniciar un campament diürn per a gent amb deficiència mental. A partir d'aquesta experiència, es va demostrar ben clarament que les persones amb deficiència mental tenien més habilitats pels esports i les activitats físiques que el que els experts creien. Des de la seva fundació el 1968, més d'un milió de nens i adults amb deficiència mental han participat en Olimpíades Especials. A tot el món existeixen programes acreditats d'Olimpíades Especials en més de 100 països.

Als Estats Units, Olimpíades Especials duu a terme una campanya per aconseguir una major participació d'atletes, mitjançant la qual convida a nens i adults amb deficiència mental a "Unir-se al Món dels Guanyadors".

Els líders d'Special Olympics International són Eunice Kennedy Shriver, (fundadora i Presidenta d'Honor), Sargent Shriver (President de la Junta Directiva) i Douglas W. Single (President i Executiu Principal).

OLIMPIÁDES ESPECIALS CREU que la gent amb deficiència mental pot aprendre, gaudir i beneficiar-se amb la participació activa en esports individuals i de grup, quan se'ls brinda la instrucció i l'alè i recolzament necessaris, així com quan s'adapta la pràctica esportiva a les necessitats de les persones amb limitacions especials en matèria mental i física.

Olimpíades Especials creu que l'entrenament constant és fonamental per assolir el desenvolupament de destreses esportives, i que les competicions realitzades entre persones que tenen les mateixes possibilitats constitueix la forma més adient de provar aquestes habilitats, avaluar els avanços i oferir incentius per assolir el creixement personal.

També creu que a través de l'entrenament esportiu i les competicions, la gent amb deficiència mental es beneficia, tant físicament com mental, social i esperitualmente; les famílies reforcen els seus vincles i la comunitat en general, mitjançant la participació i l'observació, se sent més unida i comprèn millor a la gent amb deficiència mental, en un marc d'igualtat, respecte i acceptació.

L'esperit d'Olimpíades Especials - destreses, coratge, companyerisme i alegria - abasta valors universals que transcendeixen totes les barreres i els límits en matèria de geografia, nacionalitats, política, filosofia, gènere, edat, raça o religió.

PER PODER PARTICIPAR a les Olimpíades Especials, cal tenir més de 8 anys i haver estat diagnosticat per un facultatiu o una institució mèdica amb alguna de les següents condicions: retard mental, retard cognoscitiu, que tinguin problemes d'aprenentatge o de vocació o que requereixin algun tipus d'instrucció especial.

LA MISSIÓ és proporcionar entrenament esportiu i competències atlètiques a tots els nens i els adults amb deficiència mental, durant tot l'any i en diverses disciplines esportives del tipus olímpic, donant-los l'oportunitat de seguir desenvolupant les seves aptituds físiques, demostrar coratge, gaudir moments d'alegria i compartir premis, habilitats i companyerisme amb les seves famílies, altres atletes d'Olimpíades Especials i la comunitat en general.

L'OBJECTIU ÉS col·laborar amb la tasca d'integrar a totes les persones amb deficiència mental a la societat en general, sota condicions d'acceptació i respecte, que els permetin tenir l'oportunitat de convertir-se en ciutadans útils i productius.

ELS BENEFICIS que brinda la participació als Jocs Special contribueixen al desenvolupament físic, social i psicològic de persones amb deficiència mental. Mitjançant la pràctica d'esports, els atletes adquireixen la confiança i l'amor propi que influeix de forma positiva sobre les seves actuacions a les classes, la llar, el lloc de treball i la societat en general. A més, la participació activa en Olimpíades Especials enforteix les relacions familiars, provocant una apreciació més gran de les habilitats individuals i un millor recolzament entre els atletes, els pares i els familiars. Olimpíades Especials fomenta l'amistat i el companyerisme entre voluntaris i els atletes i els brinda un fòrum per una millor entesa de les capacitats de la gent amb deficiència mental.

AMB EL PROPÒSIT d'oferir als atletes amb deficiència mental les activitats més divertides, útils i interessants, Olimpíades Especials funciona a tot el món d'acord amb els següents PRINCIPIS:

- L'objectiu d'Olimpíades Especials és ajudar a totes les persones amb deficiència mental per tal que s'integrin a la societat en condicions d'acceptació i respecte que els facilitin l'oportunitat de convertir-se en ciutadans útils i productius.
- Amb la finalitat d'obtenir aquest objectiu, Special Olympics insta i aconsella els atletes més capaços per tal que s'integrin als programes de les escoles, després de participar en els cursos d'entrenament i les competicions, així poden entrenar-se i participar en les activitats esportives normals. Una vegada s'assoleix aquesta meta, els atletes poden optar per anar-se'n, o bé per seguir formant part de les activitats de l'organització. És l'atleta qui decideix.
- Totes les activitats d'Olimpíades Especials, tant a nivell local com estatal, provincial, nacional i internacional, reflecteixen els valors, normes, tradicions, cerimònies i esdeveniments del moviment olímpic modern, ampliat i enriquits per tal d'exaltar les qualitats i els valors morals i espirituals de les persones amb deficiència mental per tal d'afermar la dignitat i l'amor propi.
- Tots els atletes d'Special Olympics poden obtenir entrenament esportiu global durant tot l'any, a càrrec d'entrenadors qualificats que segueixen les Regles Esportives normalitzades que va formular i va adoptar Special Olympic International. Tots els atletes que participen en algun esport d'Olimpíades Especials hauran d'haver estat entrenats en l'esport concret.
- Tots els programes d'Olimpíades Especials comprenen esdeveniments i activitats esportives que són adients per l'edat i la capacitat de cadascun dels atletes i abasten activitats motrius així com competicions de nivell avançat.
- Olimpíades Especials facilita la participació plena de tots els atletes, sense tenir en compte les circumstàncies o situacions econòmiques, i realitza cursos d'entrenament i competicions en les millors condicions possibles, incloses les instal·lacions, l'administració, l'entrenament, la instrucció i l'organització i realització dels esdeveniments.

- Special Olympics garanteix a cadascun dels participants que tindrà possibilitats justes d'obtenir una bona actuació, donat que basa les competicions de tots els esdeveniments en els registres i puntuacions obtingudes en actuacions prèvies o en les proves de qualificació, a més d'agrupar-los per edat i sexe, segons correspongui.
- En la cerimònia d'entrega de premis, a més de les tradicionals medalles per als que van assolir el primer, segon i tercer llocs, es fa entrega de la cinta als atletes que es van classificar entre el quart i el darrer lloc.
- Sempre que sigui possible, les activitats d'Olimpiades Especials estaran organitzades i dirigides per voluntaris, ja sigui persones en edat escolar, estudiants universitaris o gent gran o jubilada, amb l'objectiu de generar més oportunitats per tal que el públic compregui i participi en les activitats de les persones amb deficiència mental.
- Encara que Special Olympics és un programa on l'objectiu primordial és proporcionar entrenament i competicions esportives, es fa tot el possible per oferir, com part dels Jocs, una ampla gamma d'experiències artístiques, socials i culturals, com balls, exposicions artístiques, concerts, visites a llocs històrics, cursos, funcions de teatre i pel·lícules.
- A tots els països, la meta d'Special Olympics és desenvolupar organitzacions i realitzar esdeveniments. En aquells països que, com a conseqüència de les seves circumstàncies econòmiques, socials o culturals, els resulti difícil assolir aquest objectiu ràpidament, pot realitzar Jocs Nacionals de forma regular a fi d'aconseguir inculcar més comprensió de part del públic i proporcionar una major visibilitat pels ciutadans amb deficiència mental. Tots els països participants estan convidats a enviar una delegació als Jocs Internacionals que es duen a terme cada dos anys, alternant entre Jocs d'Estiu i Hivern, sempre i quan es compleixin les normes d'Olimpiades Especials durant la preparació d'atletes i els entrenadors pels Jocs.
- Les famílies dels atletes estan convidades a participar de forma activa en el programa d'Olimpiades Especials, així com a compartir l'entrenament dels esportistes i col·laborar amb els esforços que es realitzen en matèria d'educació pública, els que són molt necessaris per fomentar més comprensió de les necessitats emocionals, físiques, socials i espirituals de la gent amb deficiència mental i les seves famílies.
- Olimpiades Especials aconsella a tots els programes esportius a nivell local, estatal, provincial i nacional, tant professional com amateur, que incloguin en tots els esdeveniments importants demostracions per part d'atletes d'Special Olympics.
- Les activitats d'Olimpiades Especials es duen a terme en públic i davant els mitjans de comunicació, de manera que els atletes amb deficiència mental poden demostrar al món quines són aquestes qualitats tan especials de l'espirit humà en les que sobresurten: destreses, valor, companyerisme i alegria.

EL JURAMENT D'OLIMPIADES ESPECIALS és:

*Vull guanyar. Però si no puc guanyar,
deixeu-me ser valent en l'intent.*

Aquest lema reflexa a la perfecció el sentiment dels participants. Els atletes celebren les seves actuacions malgrat no aconseguir la victòria. Per ells la medalla és menys important.

OLÍMPIADES ESPECIALS ofereix entrenament i competicions durant tot l'any, en 22 esports oficials. Ha desenvolupat i provat els programes d'entrenament que figuren a les Guies de destreses esportives per cadascun dels esports. Més de 140.000 entrenadors capacitats proporcionen instrucció a atletes d'Olimpiades Especials.

ELS ESPORTS OFICIALS D'ESTIU SÓN:

Aquàtics
Atletisme
Bàsquet
Petanca
Equitació
Gimnàstica esportiva
Patinatge sobre rodes
Futbol sala
Bàdminton
Voleibol

ELS ESPORTS OFICIALS D'HIVERN SÓN:

Esquí alpí
Esquí nòrdic
Patinatge artístic
Patinatge de velocitat
Hoquei interior
Hoquei sobre terra

ELS ESPORTS DE DEMOSTRACIÓ SÓN:

Canotatge
Ciclisme
Aixecament de peses
Handbol en equip
Tennis
Tennis Taula

A més, els programes locals poden oferir esports que siguin populars a la zona, els quals es poden

demostrar en els Jocs oficials.

EN AGRUPAR ELS ATLETES en diferents divisions es situen els competidors en tots els nivells de capacitat, amb l'objectiu de donar-los a tots una possibilitat raonable de poder guanyar. Els atletes de totes les divisions poden avançar cap als Jocs locals, nacionals o internacionals. Per a gent amb discapacitats greus Olimpíades Especials va crear el "Programa d'entrenament d'activitats motores" per proporcionar un entrenament global en matèria d'activitats motores i recreatives, posant més èmfasi en l'entrenament i la participació en sí, que en les competicions. Aquest programa es va elaborar en col·laboració amb professors d'educació física, fisioterapeutes i terapeutes recreatius, i s'ha provat en forma pràctica als EUA i altres països. Aquest programa forma part de la comesa d'Olimpíades Especials en quant a oferir entrenament esportiu a totes les persones amb deficiència mental.

LES COMPETICIONS D'OLIMPIADES ESPECIALS s'ajusten al model dels Jocs Olímpics. Tots els anys, es duen a terme més de 15.000 jocs, encontres i tornejos, tant en esports d'estiu com d'hivern en comunitats de tot el món. Els jocs de les organitzacions locals o capítols es realitzen en forma anual i els programes nacionals també celebren jocs un cop l'any o cada dos anys. Aquests culminen en la realització dels Jocs Internacionals cada dos anys, que s'alternen entre els esports d'estiu i hivern. En els Jocs Internacionals d'Estiu de 1991 van participar més de 6.000 atletes de 100 països i en els V Jocs Internacionals d'Hivern a Schladming/Salzburg, Àustria (1993) van competir entorn de 2.000 atletes.

EL RECOLZAMENT FINANCER prové dels fons que es recapten de benefactors individuals, organitzacions, empreses, fundacions i altres fonts de recursos. En matèria de cooperació i reforç Special Olympics International compta amb el recolzament financer dels Òrgans Oficials Nacionals i/o les Federacions Esportives Internacionals de cadascun dels esports que representa, així com de totes les organitzacions esportives importants i diversos líders mundials.

3.2. Esdeveniments importants

Juny de 1963

Eunice Kennedy Shriver comença a organitzar a la seva casa de Maryland, un campament diürn d'estiu per a nens i adults amb deficiència mental per tal d'explorar les seves capacitats i habilitats en una sèrie d'esports i activitats físiques.

Setembre de 1963

L'Associació estadounidense per a la Salut, Educació Física i Activitats d'Esbarjo s'uneix a la Fundació Joseph P. Kennedy Jr. per crear conjuntament un programa nacional de preparació física per a les persones amb deficiència mental que oferiria premis a aquells que obtinguessin fites demostrant el seu coratge, capacitat i coordinació.

19 i 20 de juliol de 1968

Juntament amb l'Administració de Parcs de Chicago, la Fundació Kennedy planifica i subscriu els primers

Jocs Internacionals d'Olimpíades Especials, que es duen a terme al Soldier's Field de Chicago amb la participació de 1.000 persones amb deficiència mental procedents de 26 estats dels EUA i del Canadà que competeixen en proves atlètiques de pista i camp i en competicions de natació.

Desembre de 1968

S'estableix la formació d'una societat sense finalitat de lucre, Special Olympics, Inc., organitzada segons les lleis del Districte de Columbia. L'Associació Nacional Pels Ciutadans amb Retard Mental, el Consell per Nens Especials i l'Associació Estadounidenca de Deficiència Mental comprometen el seu recolzament a aquest primer esforç sistemàtic per brindar entrenament esportiu i competicions atlètiques a persones amb deficiència mental, basant-se en la tradició i l'esperit olímpic.

Juny de 1970

Els Primers Jocs Francesos d'Olimpíades Especials brinden oportunitats a 550 atletes, el primer esdeveniment fora d'Amèrica del Nord.

13 al 15 d'Agost de 1970

Els II Jocs Internacionals d'Olimpíades Especials es duen a terme a Chicago amb la participació de 2.000 atletes dels 50 estats dels EUA, el Districte de Columbia, Canadà, França i Puerto Rico.

Desembre de 1971

El Comitè Olímpic dels EUA atorga la seva aprovació oficial a les Olimpíades Especials com una de les dues úniques organitzacions autoritzades a utilitzar el nom 'olímpic' als EUA. Special Olympics és l'única organització autoritzada pel COI a utilitzar la paraula '*OLIMPIADES*' a tot el món.

5 al 11 de Febrer de 1977

Es realitzen els primers Jocs Internacionals d'Hivern d'Olimpíades Especials a Steamboat Springs, Colorado, amb la participació de més de 500 atletes en competicions d'esquí i patinatge. Les cadenes de televisió CBS, ABC i NBC cobreixen els Jocs.

1980-1981

Special Olympics inicia un programa d'instrucció i certificació d'entrenadors i publica la primera guia del programa esportiu per atletisme.

Maig de 1981

Es celebren els primers Jocs Europeus d'Estiu d'Olimpíades Especials a Brussel·les, Bèlgica, on competeixen més de 2.000 atletes.

1984

Es publica el primer llibre de Regles Oficials d'Esports d'Olimpíades Especials.

Setembre de 1986

A les Nacions Unides s'inicia l'Any Internacional d'Olimpiades Especials amb el lema "Special Olympics: unint el món".

Febrer de 1988

El Comitè Olímpic Internacional (COI) signa un acord històric amb Sargent i Eunice Kennedy Shriver, mitjançant el qual el COI reconeix oficialment les Olimpiades Especials.

3.3. Els voluntaris

Una peça fonamental dins el moviment Special Olympics són els voluntaris. Gràcies a la seva tasca es poden oferir programes d'entrenament esportiu i competicions a un milió de persones amb deficiència mental a tot el món. Per tant és molt important la dedicació i l'esforç dels més de 500.000 voluntaris. Aquests augmenten les oportunitats d'integració i socialització dels atletes a través de les seves experiències.

La diversitat dels voluntaris és molt gran: alumnes, gent gran, comerciants, empresaris, esportistes, mestres, familiars... El seu reconeixement es troba tant a nivell local, nacional o internacional.

Són moltes les activitats que duen a terme els voluntaris:

- Entrenament esportiu
- Competicions
- Escoles
- Recollida de fons
- Serveis professionals: reforç mèdic, assessorament legal...
- Informació i Relacions Públiques
- Tasques administratives
- Grups cívics
- Amics dels atletes d'Olimpiades Especial

4. Special Olympics Espanya

L'Associació Esportiva SPECIAL OLYMPICS a l'Estat Espanyol es va constituir el 14 de juliol de 1990, i és la representant a Espanya d'Special Olympics International, Inc., organització centrada i promoguda per la Fundació Joseph P. Kennedy Jr., que tal com hem esmentat, té la seu a Washington D.C.

El 5 d'abril de 1991, responent a la petició formulada pel Comitè Executiu d'Special Olympics a Espanya, S.A.R. la Infanta Elena de Borbó i Grècia va acceptar la Presidència d'Honor.

La presidència executiva recau en la figura de Francesc Martínez de Foix i Llorens.

La creació d'Special Olympics Espanya, que té com a base jurídicolegal la Declaració sobre Minusvàlids

de les Nacions Unides del 20 de desembre de 1971 i la Carta Social Europea signada a Turí el 18 d'octubre de 1961, té el seu origen en els contactes i intercanvis de tipus esportiu que s'han portat a terme entre atletes, professionals i entitats de les diverses comunitats autònomes.

A Espanya, aquest moviment internacional ha rebut el suport incondicional de la CONFEDERACIÓ ESPANYOLA DE FEDERACIONS I ASSOCIACIONS PRO PERSONES DEFICIENTS MENTALS (FEAPS), organització d'àmbit estatal que coordina a més de quatre-centes associacions agrupades a través de les disset federacions d'àmbit autonòmic. La seva principal missió és promoure estratègies, fomentar i recolzar accions per a què els seus membres aconseguixin millorar la qualitat de vida de les persones amb deficiències psíquiques. Gràcies a un protocol de col·laboració entre FEAPS i Special Olympics Espanya, s'està aconseguint amb èxit la integració a tot el territori espanyol d'aquest moviment sòcioesportiu.

El treball conjunt realitzat fins ara mitjançant contactes periòdics entre les diferents federacions, centres i entitats de tot l'Estat, ha posat de manifest la necessitat del col·lectiu de dotar-se d'una organització pròpia, capaç de reunir tots els esforços i iniciatives existents, amb l'objectiu de desenvolupar els programes i recursos adients per facilitar la pràctica diària i continuada d'activitats esportives, en un temps lliure gratificant, normalitzat i enriquidor, al qual totes les persones hi tenen dret.

La missió i els objectius d'Special Olympics Espanya coincideixen amb els de l'organització internacional, ja que també ofereix l'oportunitat de desenvolupar les seves aptituds físiques i l'esperit de superació.

5. ACELL: Associació Catalana d'Esport i Lleure

L'esport dels disminuïts psíquics a Catalunya va iniciar-se l'any 1971, partint de la necessitat dels centres de coordinar-se en l'activitat d'esport i lleure, per aconseguir més dignificació laboral i intentar oferir més qualitat de vida, sobretot en les hores d'oci d'aquestes persones. Amb aquesta finalitat el juny de 1982, l'Associació Catalana d'Esport i Lleure va ser legalment reconeguda per la Generalitat de Catalunya, i des de llavors ha desenvolupat programes que han aconseguit un alt grau de participació.

L'ACELL per a disminuïts psíquics és l'entitat sense ànim de lucre que promou i organitza l'esport per a persones amb discapacitat psíquica a Catalunya. En aquesta tasca ha obtingut el màxim reconeixement de les Administracions Públiques i les entitats privades d'iniciativa social que presten atenció i serveis a aquest col·lectiu.

Actualment té uns 150 clubs i entitats adherides i quasi 5.000 esportistes inscrits que realitzen activitats, competicions i programes esportius i de lleure, de forma habitual i continuada. Per tant, ACELL representa Special Olympics a Catalunya.

Més de 20 anys d'experiència han demostrat que la pràctica adequada de l'esport comporta a les persones amb discapacitat psíquica avantatges importants en aspectes físics, psíquics, emocionals i

socials, que afavoreixen la seva pròpia realització personal i faciliten l'establiment de relacions positives amb el seu entorn i amb els seus semblants.

Els líders de l'Associació són Marta Ferrusola, esposa del president de la Generalitat, com a Presidenta d'Honor i Francesc Martínez de Foix i Llorens com a President Executiu. Martínez de Foix va ser un dels fundadors de l'ACELL i compagina aquest càrrec amb la presidència dels Special Olympics Espanya.

L'entitat forma part dels moviment Special Olympics a Espanya, que al mateix temps està associada, juntament amb 150 països del món, en el moviment Special Olympics International.

L'ACELL està estructurada en quatre delegacions territorials que coincideixen amb les quatre capitals provincials. Aquesta institució organitza competicions en 19 modalitats esportives i els Jocs Esportius de Catalunya.

Els Jocs Esportius de Catalunya ACELL/Special Olympics es celebren cada dos anys des de 1988. Els primers van ser a Lleida, els segons a Igualada (1990), després a Vilanova i la Geltrú i Barcelona compartint la seu i coincidint amb l'any olímpic. L'any 1994 Granollers va ser la seu i finalment, el 1996 Reus va ser el punt de trobada del moviment. Els Jocs Special Olympics pretenen, entre d'altres, canviar actituds i que hi hagi una gran participació, aplicant objectius educatius a l'activitat, fent partícips a tots els centres, clubs i institucions de l'Estat i de l'estranger d'aquesta filosofia esportiva.

6. La mascota Carlota: símbol de constància i esforç

L'any 1992 el Comitè Executiu d'Special Olympics Espanya va prendre la decisió de crear una mascota dels Jocs, es volia crear un morfotipus que pogués ser ben acollit pels diversos sectors que col·laboren amb el món de la discapacitat psíquica, que reunís la més gran quantitat possible de connotacions positives, de colors cridaners i de fàcil reproducció en els diferents suports, capaç de convertir-se en un element amb volum i que pogués ser comprés i reproduït pels propis atletes d'Olimpiades Especials.

I així, després d'un llarg procés de selecció va néixer Carlota. Carlota és una simpàtica tortuga, un animal que sempre ha simbolitzat la constància i l'esforç pacient per obtenir un objectiu. Carlota va aparèixer com una tortuga humanitzada, capaç de somriure i de practicar les diferents modalitats esportives que es practiquen a Special Olympics. Els seus traços rotunds enllacen amb la tradició gràfica del dibuix animat clàssic i posseeix unes possibilitats il·limitades per adoptar qualsevol postura i expressió, ja que una tortuga és reconeguda des de qualsevol angle. El seu creador és Ernesto Rodríguez del Alisal.

Des del primer moment es va constatar l'èxit de l'elecció, i aquest èxit ha fet que Carlota, que en un principi va néixer com a mascota oficial dels Jocs Special Olympics'92, s'hagi convertit en la mascota oficial de tots els Jocs i encontres esportius d'Special Olympics-Espanya. I és que Carlota representa i fa vàlid el lema dels Jocs: "Vull guanyar, però si no ho aconsegueixo deixeu-me ser valent en l'intent".

En definitiva, Carlota és el mirall de l'esperit que mou els atletes d'aquests Jocs tan especials.

7. Jocs Special Olympics Reus'96

Reus (Baix Camp) ha estat la cinquena ciutat de Catalunya en organitzar unes Olimpíades Especials. Abans havien estat seu dels Special Lleida, Igualada, Barcelona i Vilanova i la Geltrú i Granollers. Entre el 31 d'octubre i el 3 de novembre de 1996 Reus va ser la gran cita de l'esport per persones amb disminució psíquica.

L'organització va córrer a càrrec de l'ACELL que en col·laboració amb l'associació Special Olympics Espanya va ser la responsable d'aquest esdeveniment., juntament amb l'Ajuntament de Reus. Aquests organismes van tenir la inestimable col·laboració del Departament de Cultura, Benestar Social i Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, les Diputacions de Tarragona i Barcelona i la Federació Espanyola d'Associacions Pro Persones amb Disminució Psíquica. El pressupost dels Jocs es va situar entorn els 100 milions de pessetes, un 10% dels quals van ser finançats per la Diputació de Tarragona.

La representació esportiva de Reus va comptar amb l'Institut d'Educació Especial Alba i el Taller Ocupacional Baix Camp, tots dos membres de l'ACELL que ja havien participat en altres edicions i amb bons resultats.

Els principals patrocinadors van ser Adidas, Fundació ONCE, Citroën Samsa, Beep Data Logic i Johan Cruyff Welfare Foundation. Però no van ser els únics, 46 empreses i fundacions més també van voler ajudar a finançar els Jocs. Hi havia empreses d'alimentació i begudes, bancs i caixes d'estalvi, hotels, les centrals nuclears de la demarcació, editorials i asseguradores, entre d'altres.

Fem un petit compte enrere: el 25 de maig de 1995 l'Ajuntament de Reus va subscriure un conveni de col·laboració amb l'ACELL, amb l'objectiu que els dies 31 d'octubre i 1, 2 i 3 de novembre de 1996 es duguessin a terme els V Jocs de Catalunya Special Olympics a la capital del Baix Camp. L'11 de gener de 1996 es constitueix el Comitè Organitzador dels Jocs sota la direcció de la regidora Lúdia Martorell. La ciutat de Reus es va volcar amb l'esdeveniment, i la Festa Major 1996 va girar entorn els Jocs. Van ser les dues representants esportives de Reus les encarregades de pronunciar el Pregó de Festa Major.

El 26 d'octubre la torxa inicia el seu recorregut sortint de Siurana (Priorat) després d'haver passat per les ciutats catalanes que havien acollit els Jocs anteriorment. Finalment, el 30 d'octubre la torxa arriba a la plaça reusenca del Mercadal. El 31 d'octubre s'iniciava la cinquena edició dels Jocs.

En els Jocs hi van participar representants de totes les comunitats autònomes de l'Estat (a excepció de Murcia) i de 13 països europeus: Andorra, Bèlgica, Croàcia, Dinamarca, França, Grècia, Hongria, Irlanda, Kazakhstan, Regne Unit, Suïssa i Ucraïna. En total, van ser 2.224 esportistes, 570 entrenadors i delegats, 1.100 voluntaris i 100 membres del comitè tècnic organitzador.

Catalunya, com a país amfitrió, va ser el que va comptar amb més participació, 1.712 atletes van competir en les diferents modalitats esportives, acompanyats per 430 monitors. Pel que fa a la resta de les catorze autonomies de l'Estat, hi van assistir 371 atletes. Les delegacions més nombroses van ser les de Madrid, Galícia i Aragó. La delegació estrangera amb més representants va ser l'andorrana, seguida de França i Bèlgica. Ucraïna només va comptar amb 4 desplaçats.

Els Jocs es van desenvolupar al Pavelló Olímpic Municipal i al Club Natació Reus Ploms, i els esports en competició van ser:

- futbol sala
- ciclisme
- petanca
- tennis de taula
- bàdminton
- gimnàstica esportiva i proves motrius
- natació
- atletisme
- hoquei interior
- tennis

No obstant, no només hi ha haver activitats esportives, sinó també d'altres de complementàries que es van dur a terme de forma paral·lela als Jocs. Es van celebrar activitats culturals i de lleure com per exemple: balls, teatre, titelles, pallasos, grups d'animació, màgia,...

Els organitzadors d'aquestes Olimpíades Especials van destacar l'assistència de públic a les diferents competicions i activitats dels Jocs, cosa que va ajudar a donar una imatge d'una ciutat compromesa, afavorint la normalització i integració socials de les persones amb disminució, així com promovent els valors humans de la solidaritat, l'acceptació de les diferències i les particularitats i la convivència.

Un exemple de Reus com a ciutat compromesa amb els Jocs va ser el voluntariat, que va ser molt important pel bon desenvolupament dels Jocs. Més de 1.100 persones van voler posar el seu granet de sorra, i en només una setmana, més de 300 persones ja estaven inscrites en la llista de voluntariat. Els voluntaris formaven part de l'Associació de Voluntaris de Reus, i van ser una peça clau dels Jocs. Van ser diverses les activitats en les que cal col·laborar: premsa, administració, informació, serveis informàtics, allotjament, transport, àpats, acompanyament, esports, venda de material promocional, seguretat, protocol, en les cerimònies i en el recorregut de la torxa, i fins i tot, fer de guies turístics per aquelles persones, famílies o col·lectius que aprofitant la seva estada a Reus, van voler conèixer amb més detalls els indrets més característics de la ciutat.

Tots els voluntaris van rebre una formació especialitzada sobre quatre àrees temàtiques diferents: el món dels disminuïts i el seu entorn, l'organització de l'ACELL, el món dels voluntaris i les vessants esportives

que van competir en els Jocs. L'objectiu era fer front amb garanties d'èxit aquest esdeveniment social i esportiu.

La principal característica dels voluntaris va ser la seva joventut, ja que la majoria tenien una edat compresa entre els 18 i els 20 anys. A més, cal remarcar que hi va haver més voluntàries, una proporció del 70% del total.

L'Associació de Voluntaris de Reus va néixer arran dels Jocs Olímpics de Barcelona ja que l'any 1992 va ser subseu olímpica d'hoquei damunt patins i per la tardor de 1997 ja estan preparant el Campionat Internacional de Patinatge Artístic. L'Associació, que està dirigida per Enric Mañez, ha demostrat en la seva curta història la capacitat de convocatòria entre la població i el treball desinteressat per fer de Reus una ciutat integradora.

Els mitjans de comunicació també es van fer ressò d'aquest esdeveniment, caldria destacar la cerimònia d'inauguració que va transmetre en directe el Canal 33, i les edicions especials que van fer *Diari de Tarragona* i *l'Sport*. La tasca dels mitjans és fonamental per sensibilitzar a la societat i donar a conèixer els Jocs. Per això, caldria remarcar també l'esforç publicitari del Comitè Executiu, que a través d'una campanya creada per Bassat&Ogilvy and Mother i emesa per TV3 va comptar amb la col·laboració de personalitats de l'esport com Andoni Zubizarreta, Sergi Bruguera i Tomàs Jofresa. D'aquesta manera s'intentava transmetre l'esperit de superació a través de l'esport de les persones amb discapacitats.

Aquests V Jocs de Catalunya Special Olympics celebrats a Reus van ser qualificats "d'èxit total" i ja són diverses les ciutats interessades en albergar les properes edicions dels Jocs. En concret Lleida, Figueres, Girona, Badalona i Vilafranca del Penedès han mostrat el seu interès per ser seu d'uns Jocs.

Escollir una seu pels Jocs Special Olympics és bastant complex. En primer lloc, hi ha d'haver ciutats disposades a fer l'esforç necessari, no només econòmic, sinó també humà, cívic, d'instal·lacions, logístic... Els criteris que prevalen per escollir són la capacitat i el nivell d'instal·lacions, la sensibilitat i la participació dels ciutadans, la implicació de les entitats especialitzades de la pròpia ciutat, l'aportació econòmica i de serveis a la seu, l'aptitud de trobar els voluntaris necessaris... Ara cal esperar quina ciutat acollirà els Jocs de 1998.

8. Conclusions

Una de les evidències que es desprèn d'aquest estudi sobre el món del disminuït psíquic és que tothom pot fer esport, no calen unes condicions físiques i mentals brillants. En el cas d'aquest sector de la societat l'esport és molt més que una simple eina per millorar la qualitat física, és una forma per integrar-se a la societat, per conviure amb altre gent i per obtenir uns hàbits essencials pel dia a dia.

Als Jocs Special Olympics es fa realitat la màxima llençada pel Baró Pierre de Coubertin, fundador de l'olimpisme modern, que diu que el més important és participar. Això és així perquè el que es valora és

l'esforç de l'atleta per superar-se a ell mateix. En les competicions Special, ningú no perd perquè l'objectiu és assolir altres metes. Per tant, tothom té una medalla, una forma de reconeixement del seu treball, alhora que l'ajuda a sentir-se important dins una societat que sovint els té oblidats. Un clar exemple de l'esperit que impregna aquest moviment és el seu lema: "Vull guanyar, però si no ho aconseguixo deixeu-me ser valent en l'intent". Com hem vist els Jocs Special també combreguen amb l'ideal olímpic i tenen les mateixes característiques que les competicions olímpiques. L'única diferència és que, a causa de l'especificitat dels atletes, les proves estan adaptades a les seves condicions. Com algú ha definit ja, es tracta dels *Jocs d'un Déu menor*.

Tot i així, el moviment Special Olympics no l'hem de centrar només en les competicions, sinó que cal tenir en compte també la constància dels atletes en els entrenaments i la tasca diària de monitors i tècnics esportius, pares, voluntaris... Tots ells ajuden a motivar els esportistes a continuar endavant i a no frenar el seu ritme davant qualsevol petita eventualitat que els pugui sorgir en la vida. Malgrat que aquesta feina és molt important, seria molt difícil d'assolir sense la força de voluntat i l'afany de superació dels atletes.

Una de les constants en qualsevol competició Special és l'alegria que s'hi respira, resultat d'un companyerisme que, fins i tot, arriba a ser curiós. Un exemple és el "detall" que tenen uns envers els altres quan s'esperen per entrar junts a la línia de meta. D'aquí, per tant, que la seva mascota no sigui una altra que una tortuga, la Carlota, l'animal que millor representa la perseverança, la tenacitat i l'ànim per arribar cada cop més lluny. La Carlota, nascuda l'any olímpic 1992, ha esdevingut un símbol de la fermesa dels esportistes amb discapacitats psíquiques.

Han passat molts anys abans que algú s'adonés de les necessitats de la gent amb deficiència mental. Els primers en veure que calia una organització que donés suport tant a aquestes persones com a les famílies afectades van ser els americans. Des de llavors s'ha treballat molt i s'ha exportat aquest ideari arreu del món, fent d'Special Olympics una organització d'abast internacional. En concret, a Catalunya el testimoni l'ha recollit l'Associació Catalana d'Esports i Lleure (ACELL), que fins ara s'ha encarregat d'organitzar cada dos anys els Jocs Nacionals Special Olympics, i les diverses competicions i campionats que es disputen al llarg de l'any.

Reus va viure a finals de 1996 un esdeveniment digne de recordar ja que els reusencs i les reusenques es van bolcar per reconèixer el mèrit dels participants i aparcar definitivament el rebuig o oblit que sovint ha generat el món del disminuït psíquic. Així doncs, aquest sentiment de solidaritat envers aquest col·lectiu, que tan bé va saber demostrar la ciutat de Reus, s'ha anat estenent més enllà dels dies de la competició i són diverses les ciutats catalanes que s'han mostrat disposades a acollir uns Jocs l'any 1998.

A la ciutat de Reus, per uns dies, els atletes van ser els protagonistes, van sortir a la primera plana dels diaris, la gent en va parlar, i van ser l'eix de mirades i centre de comentaris. Però, passats aquests dies, ja no són notícia. Tornen als seus tallers i escoles, a la lluita del dia a dia. Això sí, almenys van aconseguir que a la ciutat de Reus hi quedés plantada una petita llavor, una llavor que poc a poc anirà creixent i arrelant amb força.

9. Bibliografia i fonts

- *Special Olympics*. European Programmes 1988
- *Reglas Oficiales de los Deportes de Verano de Olimpiadas Especiales*. 1988
- *Deportes para minusválidos físicos, psíquicos y sensoriales*. Comité Olímpico Español. 1994
- “La mejora de las condiciones físicas en los deficientes psíquicos”. *Cuadernos técnicos del deporte*, n.22. Unisport. 1993
- *Podium*. Revista de l'Associació Catalana d'Esports i Lleure
- *Palestra*
- Documentació d'Special Olympics International
- Associació Catalana d'Esports i Lleure/ Special Olympics Espanya
- *Proposta didàctica per treballar els Special Olympics a l'escola*: Centre de Recursos Pedagògics del Baix Camp
- Entrevista amb Lídia Martorell, regidora-delegada de l'Ajuntament de Reus en els Special Olympics 1996
- Entrevista a Joan Solanes, de l'Associació de Voluntaris de Reus
- Entrevista a Xavier Reverter, coordinador dels voluntaris de Premsa a Reus'96
- Entrevista a José Miguel Quiles, director tècnic d'Special Olympics a Espanya
- Recull de premsa sobre Special Olympics de l'any 1996
- Special Olympics Public Website. <http://www.specialolympics.org>